

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Doornspijk;
Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra,
Zeist; Ds. P. van Zonneveld, 's-Gravenhage-Scheve-
ningen; A. Beukers, Alphen a/d Rijn

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837 - 1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10.- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De moederbelofte

**En Ik zal vijandschap zetten tussen u en
tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en
tussen haar zaad; datzelve zal u de kop ver-
morzelen, en gij zult het de verzenen ver-
morzelen.**

Gen. 3:15.

De moederbelofte! Zo staat bovenstaande belofte in onze kerkelijke kringen bekend. Waarom? Wel, omdat we dit woord kunnen beschouwen als een stam, waaruit verschillende loten uitspruiten. Alle andere beloften aangaande de komende Christus zijn als het ware uit deze "moeder" voortgekomen. Het is wel de Messiaanse tekst bij uitstek. Terstond na de val van Adam en Eva kondigt de Heere aan de komst van de Messias, de Gezalfde, de Christus.

Vraagt u: "wie is de eerste advent- en kerstprediker?" Dan mag het antwoord op deze vraag luiden: God Zelf! Wat door de heilige patriarchen en profeten werd verkondigd, wat door de offeranden en andere ceremoniën der wet werd afgebeeld, dat heeft God Zelf eerst in het paradijs geopenbaard, namelijk: het heilig evangelie (ant. 19 H.C.). Het heilig evangelie, door God Zelf in het paradijs geopenbaard. Geopenbaard! Bekendgemaakt! Want het evangelie was er al eerder. Het was al van eeuwigheid in Gods besluit, in Gods raad, in Gods hart! Maar na de val in het paradijs openbaart God het heilig evangelie; de heilige, goede, blijde boodschap. Dit is evangelie: God Zelf neemt onze schijnbaar hopeloze zaak ter hand. God zegt: Ik laat het er niet bij zitten, dat gij, o mens, naar Mijn beeld geschapen door Mijzelf, een verbond gesloten hebt met Mijn grote tegenstander satan! Ik ga dat bondgenootschap verbreken, te niet doen! Ik zet vijandschap, om vriendschap te doen geboren worden! Vijandschap met de duivel betekent *leven*! Vriendschap met de duivel betekent dood! Natuurlijke, geestelijke en eeuwige dood!

Ik zal vijandschap zetten. Ik zal, zegt de Heere. Het gaat helemaal van God uit. Nooit zou de moedwillig van God afgevalen mens zijn bondgenootschap met satan hebben opgezegd. O nee: nooit! Maar God spreekt: Ik zal vijandschap zetten tussen u (de slang, de duivel) en tussen deze vrouw, tussen uw zaad en tussen haar zaad! En als God spreekt, dan *is* het er. Omdat de Heere het verbond tussen mens en slang verbrak, vlot het niet tussen de kinderen des lichts en de kinderen der duisternis. Daarom is er van meetaf "de antithese", de tegenstelling tussen degenen, die de Heere vrezen en die Hem niet vrezen: de lijn van Seth en de lijn van Kaïn. Maar toch: alle kinderen van Eva bij elkaar, alle vrome, wedergeboren, bekeerde mensen samen zouden in eigen kracht satan nooit ten onder kunnen brengen en houden, hem nooit kunnen dwingen om onvoorwaardelijk te capituleren. Dat kan allen "het Zaad", "het Vrouwenzaad": Christus! Wat alle stervelingen, van alle tijden, niet konden en kunnen, dat kan Christus! En Hij heeft het gedaan. Hij overwon, volstrekt! Het is waar: het kostte Hem strijd, bloed en tranen. Het kostte Hem Gethsémané, Gabbatha en Golgotha! Maar Hij overwon. De

Leeuw uit Juda's stam. Hij verpletterde de kop van satan. Golgotha: het is volbracht! Pasen: waar is uw overwinning?

En Hij doet in Zijn overwinning delen allen, die de Vader Hem gegeven heeft als loon op Zijn arbeid. Als Zijn ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij *zaad* zien! De vrucht op Zijn arbeid: Zijn *zaad*! Door de wederbarende genade van de zaligmakende Geest, door Hem verworven, vernieuwt Hij zondaarsharten en zondaarslevens, doet ze uit de dood opstaan tot een nieuw leven, maakt ze los van satan en zonde in de weg van boetevaardigheid en berouw, doet ze uit Hem leven als ranken uit de wijnstok in de weg van heiligmaking. Hij doet ze delen in Zijn overwinning. Hier in beginsel, straks in volmaaktheid. Hij leert ze hier al zingen, vaak nog wel met een gebroken stem, straks in zuivere jubel: "wij steken het hoofd omhoog en zullen d' eerkroon dragen! Door U, door U alleen! O, gezegend Vrouwenzaad!"

Kunnen we meekomen? Buiten het Vrouwenzaad, buiten Christus heerst enkel de dood! Dood zonder enig ander uitzicht dan de buitenste duisternis. Hoe zullen we dan leven? Is dat uw levensvraag? Waarom zoudt ge sterven? Dat vraagt de Heere! Zoekt Mij! En leef!

Een gezegend advent toegewenst!

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

Bij het schrijven van deze "Van de administratie", moesten we terugdenken aan onze br. v. d. Lee die bijna 15 jaar deze verantwoording heeft geschreven. In ons blad van 5 februari 1981 nam hij afscheid als administrateur. Hij begon toen als volgt: "Wij lezen in Pred. 3 : 1a: Alles heeft een bestemde tijd" Aan deze woorden dacht hij toen hij voor het laatst enige woorden schreef voor deze rubriek. Dit Schriftgedeelte spreekt ons ook aan als we nu gedenken dat onze br. van der Lee is heengegaan. "Er is een tijd om geboren te worden en eertijd om te sterven". 19 november 1990 was voor hem de tijd om te sterven. Maar het was voor hem ook de tijd om het eeuwige leven te beërven, want hij had in dit leven mogen leren sterven, alvorens hij moest sterven. Br. v. d. Lee mocht in dit leven Hem leren kennen die gezegd heeft: "Ik ben dood geweest en zie Ik ben levend in alle eeuwigheid". Op grond van Zijn verdienste mag hij Hem nu eeuwig dienen en delen in dat Pand, dat Christus voor al Zijn volk heeft bewaard. Kennen wij iets van dat leven?

In de periode sinds het verschijnen van het vorige nummer, mochten we weer 8 nieuwe abonnees inboeken. We heten hen hartelijk welkom in onze lezerskring.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a. d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

Op de bankrekening 34.13.58.053 ten name van de school voor Dundas en Hamilton werd overgemaakt een bedrag van f 690.-, zijnde de opbrengst van de collecte die op 21 oktober j.l. voor dit doel gehouden werd door de Chr. Geref. kerk te Vlaardingen.

We willen namens het bestuur van de schoolvereniging daarvoor hartelijk dankzeggen. De predikant van Vlaardingen heeft jarenlang de gemeenten in Canada gediend en weet van nabij hoe de situatie daar is.

B.

In memoriam Johannes van der Lee

Maandagmorgen 19 november 1990 bereikte ons het bericht, dat Johannes van der Lee, onze zeer beminde vriend en broeder, in de nacht van zondag op maandag om 02.15 uur was overleden. Over het lijden heen. Van de lichamelijke benauwdheid van de laatste weken overgegaan in de eeuwige ruimte die in God is. Sterk was vooral de laatste tijd het verlangen van onze broeder ontbonden te worden en met Christus te zijn. Want dit is zeer verre het beste, zei hij dan.

In de laatste ontmoetingen was hij zo vol van de verkiezende liefde Gods. "Ik kan het nog steeds maar niet begrijpen, dat Hij mij eruit gepikt heeft. De minste van Alphen. Alles veroordeelt mij. Ook mijn ambtelijke bediening. Hoe dikwijls heb ik niet mijzelf bedoeld". En toen greep hij mijn hand en zei: "O dominee, wat zal dat wezen. Hoe dichter ik nader aan het huis van mijn Vader, hoe sterker ik hijg naar de eeuwige woning, waar het heil van mijn Koning mij wacht na de krijg. Wat kan mij nog hinderen. Ik zie de uren reeds minderen. Nog weinige stappen en dan ben ik thuis. Geef maar veel op van die Koning".

Een geliefde ouderling ging heen. Hij verlangde naar het land der belofte. De rust die overblijft voor het volk van God. Door Christus ontsloten. Woensdagavond na zijn heengaan waren wij in de bijbellezing toe aan Gen. 30:25. Hoe treffend sloot dit tekstwoord aan bij het levenseinde van onze broeder. Jakob had heimwee. Hij verlangde naar Kanaän. Dat had de Heere hem toegezegd. "Laat mij vertrekken dat ik ga tot mijn plaats en naar mijn land". Ook Van der Lee had heimwee naar huis. Want zij die geloofd hebben gaan in de rust. Dat was door Gods goedheid ook de wetenschap van onze broeder.

Sinds 1923 diende hij aanvankelijk als diaken en later als ouderling de gemeente van Alphen. Hij vertelde mij eens, dat hij graag zendeling had willen worden. Die weg werd voor hem niet geopend. Zijn roeping lag in Alphen. Vele malen mocht hij tot opbouw en vertroosting van de gemeente in de leedsdiensten voorgaan. De Heere schonk hem een helder verstand. Maar vooral liefde tot de Heere, Zijn dienst en kinderen. Van welke kerk ze dan ook waren. Nooit vergeet ik zijn gebed in de consistorie. Niet langdradig maar kort en krachtig. Hoeveel dienaars van het Woord zijn daardoor niet gesterkt. Talloos veel zijn de bezoeken geweest, die hij in de gemeente heeft afgelegd. De liefde voor de dienst des Heeren is ook gebleken in zijn werk voor de zondagsschool. Ook daaraan was hij zo'n 70 jaar verbonden. Onze broeder had een zekere strengheid maar altijd vanuit de liefde tot kinderen.

Zevenentwintig jaar was hij raadslid namens de SGP. Onze broeder stond in het volle leven.

Al deze werkzaamheden werden in de laatste jaren stap voor stap beëindigd. Tegelijkertijd begon het heimwee te groeien. "Laat mij vertrekken dat ik ga tot mijn plaats en naar mijn land". Het land der belofte. Daar strekte zich al zijn lust en liefde heen. "Mijn plaats en mijn land". Dat mocht ook Van der Lee geloven. Dat het zijn plaats en land was, die Christus voor hem verdiend en bereid

had. Hij mocht weten, dat hij er beter van zou worden. Hij wist in Wie hij geloofd had. Al zijn werkzaamheden waren de laatste tijd op het einde gericht. Hij verkreeg de genade van de losmaking. Onze broeder wist, dat hij een andere plaats verdiende. Het land van de eeuwige onrust. Maar hij leerde ook het wonder kennen van de vrije genade van God in Christus. Uit genade zijt gij zalig geworden, stond er op de kaart. Door de arbeid van de meerdere Jozua, die ellendigen het land der rust bereid heeft.

Zo mocht onze geliefde ambtsbroeder ingaan in die rust. Om Hem eeuwig groot te maken, Die uit vrije goedheid verkiest, verlost en verheerlijkt. Hij zei zo dikwijls: Er is niets van mij bij. Zo heeft hij geleefd vanaf de tijd, hij was toen 16 jaar, dat de Heere naar hem omzag. In het kleine Rijnsaterwoude, de moedergemeente van Alphen, hoorde hij in het jaar 1916 docent De Bruin preken over de woorden uit Ezechiël 20:37: En ik zal u onder de roede doen doorgaan en Ik zal u brengen onder de band des verbonds.

Daar is het mee begonnen. En dat werk heeft de Heere nu voltooid. Hij zou zeggen: Niet ons o Heere, niet ons maar Uw Naam geef eer om uwer goedertierenheid, om uwer waarheid wil.

Een trouwe medewerker van het eerste uur is de strijd te boven. Zijn gedachtenis moge velen tot zegening zijn.

L.W. van der Meij.

Begravenis van br. J. van der Lee

In aansluiting op het bovenstaande artikel van Ds. Van der Meij willen we nog iets zeggen over de begravenis, die te Alphen aan den Rijn plaatsvond op donderdag 22 november jl.

De overledene was opgebaard in het verenigingsgebouw bij de kerk. Daar kwamen familie en genodigden samen. Er waren kinderen, vele kleinkinderen en verdere familie. Daar ontmoetten we ook vele vrienden. Daar namen velen aan een broodmaaltijd deel.

Om 14.00 uur gingen we naar het kerkgebouw, waar al ~~vele belangstellenden samengekomen waren.~~

De leiding van de rouwdienst berustte bij de plaatselijke predikant Ds. L.W. van der Meij. Deze liet zingen Psalm 43:3 en 4, las 2 Timotheus 3:10-4:8 en ging voor in gebed. Hij sprak vervolgens over het gelezen Schriftgedeelte en paste dat telkens toe naar de gelegenheid des tijds. Hij ging voor in dankgebed. Daarna zongen we Psalm 89:8.

Hiermee was de rouwdienst ten einde. We maakten ons gereed om naar de begraafplaats te gaan, die ver buiten de oude bebouwing van Alphen ligt.

Alle belangstellenden kwamen met de familie samen in de grote aula, die geheel gevuld was. Ds. Van der Meij sprak eerst een woord in aansluiting met wat hij al in het kerkgebouw over de daar gelezen Schriftwoorden gezegd had. Daarna kregen we zelf gelegenheid om namens Bewaar het Pand een woord tot de familie en alle aanwezigen te spreken.

We namen als uitgangspunt, dat de overledene door genade een Bewaarder van het Pand was geworden, dat de Heere hem bewaard had en ook de erfenis voor hem bewaard had en dat hij zo uit genade zijn wens verkregen had. De oudste zoon sprak op een gevoelvolle wijze woorden van dank.

We gingen met z'n allen naar het graf. Daar werd de kist met de overledene aan de schoot der aarde toebetrouwd. Ds. Van der Meij sprak een kort woord. We zongen Psalm 89:7. Er was in de aula nog gelegenheid om de familie te condoleren.

We keerden terug naar het verenigingsgebouw bij de kerk. Daar lazen we Psalm 27. Na het dankgebed was er gelegenheid voor het nuttigen van een broodmaaltijd. De zoon sloot deze maaltijd met gebed.

Daarmee was de plechtigheid ten einde en ging ieder weer zijns weegs.

De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn. Dat moge de Heere in de familiekring en ook onder ons rijkelijk bevestigen.

B.

Avondmaal en belijdenis

2.

(vervolg)

De apostel zegt niet: "de mens beproeve zichzelf of hij van dit brood eten zal of niet". Het accent valt op zelfbeproeving en aangaan. Dus men moet met beide bezig zijn. Echter dient de zelfbeproeving niet daarop gericht te zijn, om in zichzelf nog iets te vinden als grond om te kunnen aangaan. Calvijn merkt in dit verband vlijmscherp op: indien het er om gaat, dat wij onze waardigheid van onszelf moeten hebben, dan is het met ons gedaan. Slechts wanhoop en dodelijk verderf wacht ons. Ook al zouden wij er naar streven met alle krachten dan zouden we er toch niets anders mee bereiken, dan dat wij eerst dan het al-leronwaardigst zullen zijn, wanneer we ons het meest, inspannen om de waardigheid te zoeken". In de mens komt niets te liggen als wezenlijke grond voor de Heere. Wel komt er overtuiging. Wetenschap. Kennis. Dit alles wordt ontvangen door Woord en Geest. Door de verkondiging van het Woord. Het eerste wat verkregen wordt is Gods kennis (Godskennis). Calvijn zegt "dat de mens nimmer tot zuivere kennis van zichzelf geraakt, tenzij hij eerst Gods aangezicht aanschouwd heeft en van Diens aanblik afdaalt tot het beschouwen van zichzelf".

De Heilige Geest overtuigt Wie God de Heere is. Hij plaatst in de werkelijkheid van ons staan voor Gods aangezicht. De Heilige Geest overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel. Wie dus God de Heere leert kennen, gaat tevens zichzelf kennen. Vandaar wie over God de Heere spreekt, heeft het tegelijk over zijn verlorenheid voor God. En die werkelijkheid verdiept zich. Godskennis en zelfkennis gaan door. Maar nu is dit het grote wonder, dat de Godskennis verder gaat dan de zelfkennis. Immers Godskennis staat niet los van Christus kennis, van de kennis van de Heilige Geest. Staat niet los van het werk van de Drieënige God. Door de zelf kennis en het belijden daarvan wordt men des te meer geloofsgericht op de Heere.

De tollenaar ging als zondaar, buigend voor Gods rechtvaardigheid en heiligheid, toch naar de tempel en kon daar smeken o God, wees mij de zondaar genadig. O God, wees verzoend met mij de zondaar.

En de Kananese vrouw ging niet weg, maar drong almeer op de Heere aan en sprak ootmoedig, maar tevens gelovig: "ja, Heere, doch de hondkens eten van de kruimkens, die vallen van de tafel van hun heren".

En de samaritaanse vrouw liet het zich gezeggen: "Gij hebt vijf mannen gehad en die gij nu hebt is uw man niet, dat hebt gij met waarheid gezegd.

Waar de Heere door Zijn Geest werkt, worden zijn ontdekkende woorden geloofd. Zij slaan diep in. Zij bewerken het zondaar worden voor de Heere. Vandaar dat verstaan en beleden wordt dat zondekennis, het zondaar worden voor de Heere behoort tot het werk van de Heere.

De kennis van de ellende, verlossing en dankbaarheid is 's Heeren gave. Zodoende behoort ook de ellendekennis ook tot de troost. Wonderlijk maar waar. Wie het verstaat, belijdt ootmoedig: "Heere, wanneer U niet tot mij gekomen was met Uw Woord en Geest, ik was gebleven, wie ik was. Volhardend in mijn weg, niet gelovend mijn werkelijkheid. Vergetend U en mijn daden".

Ds. M.C. Tanis.

Uit: 'Buren-kout' van Willem Teellinck

In het tiende gesprek, dat in bovengenoemd boekje opgenomen is gaat het over het onlosmakelijk verband tussen het ware christelijke leven en het ware christelijke geloof. In dit gesprek zijn Samuël en een onbekende N. om de beurt aan het woord. Hier volgt het laatste gedeelte van dit gesprek.

"Sam. Ik heb helemaal niets tegen ow belijdenis des geloofs, maar u moet wel weten, buurman, dat het kan voorkomen dat iemand een goede ge-

loofsbelijdenis aflegt die toch zelf geen goed geloof heeft. Want het is één ding het ware geloof te belijden, maar een ander ding het ware geloof te hebben. U hebt bijvoorbeeld ook beloofd bij het afleggen van uw geloofsbelijdenis dat u het geloof ook in de praktijk zou brengen. Welnu, daar haart het bij u aan!

N. Wilt u dan beweren, dat een geloof dat geen godzalig leven met zich meebrengt, niet het ware zaligmakende geloof is?

Sam. Buurman, dat is in de Schrift zo zeker als ook maar iets ter wereld en Jacobus toont het zo duidelijk aan als iets ook maar in de Schrift is (Jac. 2 :18 e.v.). Daarom is het ook alleen maar bedrog van de satan, ingegeven door een grote verachting van de opbouw van Gods gemeente in onze gerefameerde wereld, dat een aantal naam-christenen daar een andere mening ova heeft. Ik heb daarom kort geleden een deel van een door mij beluisterde preek opgeschreven ~~waarin zeer~~ duidelijk met zes schriftuurlijke argumenten ~~be-~~wezen werd dat de christelijke levenswandel nooit van het ware christelijk geloof kan worden losgemaakt. En als dat wél het geval is, dan luidt elke keer de conclusie dat men daarom nog niet aan deze waarheid Gods mag twijfelen, maar dat men beter de oprechtheid van z'n geloof in twijfel kan trekken. Ik heb die preek hier bij me. Als u het goed vindt zal ik die eens voorlezen. Ik denk dat u daar niet één woord tegen in kan brengen. N. Nou, ik vind het wel goed, als u ze mij eens voorleest.

Sam. Zes schriftuurlijke argumenten, die bewijzen dat het ware christelijke leven niet kan worden losgemaakt van het ware christelijk geloof.

I. Het ware christelijk geloof brengt de Heere Jezus Christus in het hart van hem die het bezit (2 Cor. 13: 5) en bewerkstelligt dat de Heere Christus daarin woont (Ef. 3 :17) en daarin leeft (Gal. 2: 20). Zo ontvangt de christen dus door het ware christelijke geloof de tweede Adam in zich, Die een levendmakende Geest is (1 Cor. 15: 45). Zoals dan een levende ent het sap van de wortels en de vruchtbaarheid van de boom ontvangt (Joh. 15 :1 e.v.; Rom 11:17), zo ontvangt ook de ware gelovige de natuur van een christen, want hij wordt door het geloof met Christus verenigd. Daardoor brengt hij vervolgens ook vruchten voort die bij het christelijk geloof passen. Als men dan ook sommigen aantreft die zich beroemen op het ware christelijk geloof, maar toch geen christelijk leven leiden, dan moet men terwille van hen niet de genoemde stellige waarheid Gods in twijfel trekken, maar men moet de oprechtheid van zo'n geloof in twijfel trekken, want het roemen op hun geloof stelt niets voor.

II. Het ware christelijk geloof laat de christen enerzijds duidelijk de ijdelheid van alle aardse dingen zien, waaraan toch veel mensen hun hart w jammerlijk verknocht hebben, en oolc toont het de vuilheid en de gmwelijkheid der zonde en de verschrikkelijkheid der helse pijnen en kwellingen die de bezoldiging der zonde zijn. Anderzijds laat het christelijk geloof aan de christen duidelijk de voortreffelijkheid der hemelse goederen zien, en voorts de sierlijkheid der godzaligheid en de grote aangenaamheid der hemelse vreugden. Want het ware geloof is dat eenvoudige oog, waarmee de christen als de wijze koopman de echte waarde van alle dingen leert kennen (Matth. 6: 22 en 13: 45, 46). Daardoor is het ook alleen aan de ware gelovigen gegeven om de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen te weten (Matth. 13 :11). Daardoor wordt vervolgens de christen door het ware geloof ook zeer gesterkt om de ijdelheden van deze wereld af te zweren, die immers de aandacht afleiden van de eeuwige vreugde en gericht zijn op niet zomaar onschuldige maar ontwijfelbaar zekere helse kwellingen. Hij ontvangt daarentegen de kracht om het waarachtige christelijke leven te gaan en te blijven leiden, dat wegvoert van 't verderf naar de eeuwige vreugde. Als men dan nog sommigen aantreft die zich beroemen op het geloof van de ware christen maar toch de ijdelheden van dit leven blijven beminnen en zich niet inspannen om een godzalig leven te leiden, dan moet men terwille van hen deze stellige waarheid Gods niet in twijfel trekken, maar men moet de oprechtheid van zo'n geloof in twijfel

trekken, want het roemen op hun geloof stelt niets voor.

III. Het ware christelijke geloof laat de christen duidelijk al het goede zien dat de Heere God hem in de loop van zijn leven geschonken heeft. Ja, het ware christelijke geloof doet de christen smaken hoe goedertieren de Heere is, en opent hem de ogen zodat hij duidelijk ziet dat de Heere God de levende Fontein en Springader is, van waar alle goede dingen afgevloeid zijn die hij ooit heeft genoten (Ps. 116). Als hij dan van zijn zaligheid verzekerd is, dan weet hij God daarvoor te danken. En is hij in twijfel en vreest hij de verdoemenis (zoals dat ook zelfs de ware gelovigen wel kan overkomen, voornamelijk in het begin van hun bekering of ten tijde van aanvechting), dan merkt hij evenwel Gods vriendelijkheid op dat hij hier nog is in het land der levenden en nog tijd en gelegenheid heeft om te vlieden van de toekomende toorn. Want hij gevoelt in zijn hart en stemt dat ook toe, dat hij al lang verdiend heeft om in de hel verstoten te zijn zonder hoop op uitkomst (Klaagl. 3: 22). Daardoor wordt de christen vervolgens ook op een krachtige wijze ingewonnen door de liefde Gods, omdat hij door het ware geloof nu duidelijk ziet dat het immers de Heere God is en niemand anders, Die hem tot nu toe van de verdoemenis verlost heeft en hem altijd goed heeft gedaan. En dan is ook niets ter wereld hem zo dierbaar en waardevol dat hij te goed vindt om de Heere op te offeren (Ps. 116:12 e.v.). Daardoor begint hij dan ook met een ongeveinsd hart een godzalig leven te leiden, opdat hij zich in ieder geval enigszins dankbaar jegens God zal betonen voa al Zijn menigvuldige onverdiende weldaden (Rom. 12:1). Als men dan nog sanmigen aantreft die zich beroemen ap het geloof van de ware christen, maar die toch door het opmerken van Gods weldaden jegens hen niet bereid zijn an als teken van dankbaarheid ha goede te doen, dan moet men ter wille van zulke mensen de genoemde stellige waarheid Gods niet in twijfel trekken, maar men moet de oprechtheid van zo'n geloof in twijfel trekken, want het roemen op hun geloof stelt niets voor.

IV. Het ware christelijke geloof doet de christen het Woord Gods aannemen als Gods Woord (I Tess. 2:13), en dat is ook de reden dat hij de raad Gods, in de Heilige Schrift geopenbaard, voor de beste raad houdt die hem ter wereld ooit gegeven kan worden (Ps. 116: 7; Ps. 119: 24). Ha is dan ook zo dat de christen vast besloten heeft het voorschrift van Gods Woord tot nam van zijn leven te aanvaarden (Ps. 119: 47, 48; Hand. 24:14). Hij neemt ook al de beloften en dreigementen Gods, die aan Gods geboden verbonden zijn, voor stellig waar aan. Als er dan iets gedaan moet worden en de wereld of ha vlees raadt het ene aan en de Heere Christus in Zijn Woord het andere, dan wordt de christen gewoonlijk zeer gesterkt om de raad van de wereld te verwerpen en de raad van Christus op te volgen. Hij ontvangt immers door het ware christelijke geloof de kracht an ha voor de grootste dwaasheid ter wereld te houden, de raad van de Heere Christus, Die de vijsheid des Vaders is, te verwerpen en de slechte gewoonte der wereld te volgen. En hieruit vloeit dan ook de christelijke levenswandel voort. Want hoe zou hij die de raad van Christus tot de regel van zijn leven maakt, dan ook niet op christelijke wijze leven? Als men dan toch sommigen aantreft die zich beroemen op ha ware christelijke geloof, maar toch niet door dit geloof aangespoord worden om in hun leven liever de raad van Christus te volgen dan de gewoonte der wereld, mensen die meestal de gewoonte der wereld en de raad van ha vlees volgen en daarentegen de raad van Christus in hun levenswandel versmaden, dan moet men ter wille van zulke mensen de genoemde stellige waarheid Gods niet in twijfel trekken, maar men moet de cprechtheid van w'n geloof bawijfelen, want hun roemen hierop stelt nias voor.

V. Het ware christelijke geloof doet de mens niet alleen de beloften der zaligheid, zoals Joh. 3:16, maar ook de beloften der godzaligheid, zoals Ez. 36: 25, 26, 27 beamen. Dit houdt in dat ha ware christelijke geloof de christen ook in geloof doet verwachten en vertrwwen dat God de Heere hem kracht zal geven en zal helpen om godzalig te leven. Hij vertrouwt er zelfs op dat God de kracht

der verdorvenheid in hem zal breken en dempen (Micha 7:19) en de kracht der godzaligheid in hem zal werken (Tit. 2:14). Als de christen door het ware geloof nu werkelijk zo de beloofde hulp en bijstand Gods tot versterking van een godzalig leven aanneemt, dan grijpt hij door het geloof de Heere God Zelf aan in Zijn goedheid en macht.

Daardoor ontvangt hij naar wat hij gelooft en wadt hij aangedaan met kracht uit de hoogte (Luk. 24: 49). Op deze wijze gaat de christen nu met Gods kracht te werlc in het leven der godzaligheid en zo wordt hij ook in staat gesteld om meer te doen dan hij kan bidden of denken (Ef. 3: 20). Daardoor overwint hij odc de wereld en zijn wereldse vleeselijke misslagen door het geloof (I Joh. 5: 4; 2 Petr. 1: 3, 4) en begint hij werkelijk een godzalig leven te leiden (Gal. 2: 20). Want wie zal in staat zijn een christelijk leven te leiden, als de ware gelovige het niet leidt die, vertrouwend op Gods beloften, zich door het geloof verzekert van de hulp en bijstand Gods in de praktijk der godzaligheid? Als men dan nog sanmigen aantreft die zich beroemen op het ware geloof, maar die toch alleen maar slaven van hun zonden blijven en niet worden gesterkt door de beloofde hulp van God, mensen die bij elke gelegenheid zelf overwonnen worden door de zonde en door de slechte wereldse gewoonten, dan moet men terwille van hen de genoemde waarheid Gods niet in twijfel trekken, maar men moet de oprechtheid van zo'n geloof betwijfelen, want het roemen op hun geloof stelt immers niets voor.

VI. Het ware christelijke geloof zorgt ervoor dat de christen zeer nauwgezet en bij de voortduur alle geheiligde middelen aanwendt, die in Gods Woord aanbevolen worden en die nuttig zijn voor de versterking van een godzalig leven (Ps. 116:14; I Cor. 15: 58). Maar niet alleen dit, het ware geloof geeft daarboven nog een bijzondere kracht aan die middelen waardoor ze ook het doel bereiken dat God met ze voorheeft (Hebr. 4: 2). Het gehoor van Gods Woord (Gal. 3: 5; Ran. 1:16), het gebed (Jac. 1: 6 en 5:17), en andere heilige verichtingen geven daarom dan pas kracht als die in het geloof plaatsvinden (Rom. 14: 23; Tit. 1:15). Omdat de christen op deze wijze door het waarachdge geloof wordt opgewekt (Mark. 2: 8 e.v.), om alle geheiligde middelen die de godzaligheid bevaderen, niet alleen met vlijt maar ook met krachtsinspanning te gebruiken, vloeit daar de praktijk der godzaligheid en het ware christelijke leven uit voort. Wij zien dat ook in allerlei soort handwerk en bedrijvigheid; wie zich het meest, en dan gecombineerd met ijver en overleg, oefenen in een of ander handwerk, die worden daarin het meest ervaren, het handigst en het meest bekwaam. Als men dan sommigen aantreft die zich beroemen op het ware christelijke geloof, maar toch door hun geloof niet worden aangemoedigd om op een verstandige wijze de geheiligde middelen aan te wenden die van nut zij n voor een versterking van een christelijke levenswandel, dan moet men ter wille van zulke mensen de genoemde stellige waarheid Gods niet in twijfel trekken, want het is werkelijk zeer te vrezen dat ook dit roemen op hun geloof niets voorstelt.

Zie daar, zo wordt bewezen dat het ware christelijk geloof zeer zeker een godzalig leven met zich meebrengt.

N. Wel, de argumenten zijn werkelijk niet onredelijk. Ik weet er niet veel tegen in te brengen. Ik zie nu wel, dat ik wat beter op mijn zaken zal moeten letten als ik mijn geweten op goede gronden wil gerust stellen en ik er heel zeker van kan zijn, dat mijn zaak er bij de Heere goed voorstaat. Ik heb over deze dingen nooit w diep nagedacht.

Sam. Ik smeeek u daarom, buurman, om daar toch zeker eens aandacht aan te schenken. Kijk, neem dit geschrift van me mee en wil toch ernstig en dikwijls deze argumenten voor uzelf onderweken en ze steeds opnieuw overdenken. Ik hoop, dat dit nuttig zal zijn voor uw ziel.

N. Wel, ik zal dit doen en er terdege aandacht aan schenken. Ik merk dat ik al overtuigd ben en dat het zo is als u naar waarheid hebt uitgelegd. Ik hoop ook dat u in de toekomst zult merken dat het vruchten in mij heeft voortgebracht. Sam. De Heere, onze God, geve u dat!"

Wat Teellinck al meer dan drie eeuwen geleden schreef mag ook nu nog vel stof tot nadenken en inkeer geven.

We brengen in herinnering, dat het boekje 'Burenkout' indertijd door 'de Roos' te Vlaardingen opnieuw is uitgegeven.

B.

Waar zijn de 7-duizend?

Ds. J.H. Venema heeft een boek geschreven, waaraan hij bovenstaande titel heeft meegegeven. Het boek heeft als ondertitel: *overdenkingen bij 1 Koningen 19:18*. Het is uitgegeven door Buijten & Schipperheijn b.v., Postbus 19127, 1000 GC Amsterdam.

We willen bijzondere aandacht voor dit boek vragen. Het gaat om een belangrijke vraag. De titel zegt dat al.

In zijn *Ten geleide* zegt de schrijver o.a.: "Enige jaren geleden preekte ik over 1 Koningen 19:18. De oude vraag *Waar zijn de 7000?* kwam weer boven, met grotere klem. Uit het nadenken over die vraag is dit boekje geboren, dat verschijnt bij m'n gouden ambtsjubileum(....). Twee zaken hielden me vooral bezig: de strijd om de waarheid en de begeerte naar eenheid. De spanning tussen deze twee is in dit boekje te merken. Moge waarheid en eenheid ook alle lezers van dit boekje bezighouden. In de hoop dat dit geschrift een klein steentje bijdraagt tot het erkennen en beleven van de waarheid en het jagen naar de waarachtige eenheid geven we het u in handen. Gods zegen vergezelle de 7000!"

Dan komen de volgende hoofdstukken, met onderverdelingen:

1. Het antwoord voor Elia: Plaats, Gods werk, Gods verkiezing, De Heilige rest, Het volle getal, Karakteristiek.
2. Weerklank van het antwoord: Paulus' betoog, Consequenties voor Israël, Artikel 27 NGB, De kerkgeschiedenis.
3. Katholiek of sektarisch?: Een herinnering, Sektarische trekken, Opstelling en instelling, De drie vossen/de drie F's, Concretisering, Elite of element?, Katholiek.
4. De eenheid van het ware geloof: Gods bedoeling, Onopgeefbare waarden, Het Evangelie, De antithese.
5. De verontrustende verdeeldheid: Het raadsel, Gereformeerd, De Gereformeerde Gezindte, De verschillende kerken, De eigenlijke verschillen, Andere structuren, Ondernijning.
6. In de branding: Het zwakke punt, Verwijten, Permanent tegen de stroom in.
7. Opdracht en verwachting: Antwoord, Reveil tot Reformatie, Wolkjes, Eén front, Maranatha.

Aan het einde van alle hoofdstukken volgen vragen.

Er is veel in dit boekje dat aanspreekt. De schrijver kent de tijd waarin we leven. Hij heeft ons wel wat te zeggen. We zouden opmerkingen kunnen maken en vragen kunnen stellen, maar dat willen we niet doen. We willen dit boek in z'n geheel zien, als een oproep tot bezinning.

"Het zal onze opdracht zijn om vandaag één front te maken tegen de stormvloed van Baälsdienst die over ons komt". Dit en nog veel meer zegt de schrijver op bladzijden 111 en 112. Daar willen we op inhaken. Het gaat ons om twee zaken. De eerste raakt de vraag hoe het staat met de 7000 in onze tijd en de tweede de vraag wat de roeping is van die 7000.

Bij het lezen van het boek kregen we sterk de indruk dat de schrijver nogal optimistisch denkt over het aantal ware gelovigen in onze dagen. Hij vindt hen in allerlei kerken en ook daarbuiten. Dat kan waar zijn, maar dat zegt nog niets omtrent het aantal ware gelovigen. Het aantal belijders van de waarheid is nog tamelijk groot, maar het gaat om de levende lidmaten van het lichaam van Christus, dus om de mensen die door de Heilige Geest in dat lichaam zijn ingelijfd. De algemene klacht, en dat geldt allerlei kerkelijke formaties, is dat het niet meer zo is als vroeger. In vele plaatsen wonden vele kinderen des Heeren, die de ouderen nog gekend hebben. Ze zijn heengegaan. Als de vraag gesteld wordt of er anderen voor in de plaats gekomen zijn dan hoort men veelal geen positief

antwoord. In vele gemeenten van allerlei kerkverbanden is het vaak heel moeilijk om geschikte ambtsdragers te vinden, die het geestelijke leven deelachtig zijn. De gemeenten kunnen uitwendig groeien en er kunnen allerlei activiteiten ont-plooid worden, maar dat zegt niets omtrent het geestelijk gehalte van een gemeente, niets omtrent de vraag of daar ook mensen wonen die tot de 7000 behoren. Calvijn sprak al de gedachte uit dat er één waar gelovige was op de honderd belijders. Het werk des Heeren blijft doorgaan tot het einde toe en zo komen we vanzelf tot het andere punt. Het is vandaag aan de dag in wezen niet anders dan toen de mens van God afviel en wij allen in Adam vijanden van God geworden zijn. De Heere is terstond begonnen met het roepen van zondaren en de verheerlijking van Zijn genade.

Wat gelooft gij van de heilige algemene Christelijke kerk? Zo wordt in de Heidelbergse Catechismus gevraagd. En het antwoord luidt: Dat de Zone Gods uit het ganse menselijke geslacht zich een gemeente, tot het eeuwige leven uitverkoren, door Zijn Geest en Woord, in enigheid des waren geloofs, van den beginne der wereld tot aan het einde, vergadert, beschermt en onderhoudt; en dat ik daarvan een levend lidmaat ben, en eeuwig zal blijven.

De geschiedenis laat duidelijk zien dat het altijd alleen Gods werk is waardoor zondaren behouden worden. De mens vraagt niet naar de Heere, maar de Heere zoekt zondaren op. Hij bedenkt een weg tot verlossing en voert Zijn raad uit. Als dat niet zo zou zijn dan zou er geen mens behouden worden. De voorbeelden in de Schrift laten ons duidelijk zien, dat alles Zijn werk is.

We denken bv. aan de dagen vóór Samuel. Het hele volk was van de Heere afgeweken. Ook toen waren er nog 7000. Denk aan Hanna. Dat was ook Gods werk. De Heere verhoort het gebed van Hanna en door het kind dat de Heere haar geeft werkt de Heere een grote reformatie.

De Heere laat Johannes de doper prediken: bekeert u en Hij gebruikt hem als een middel om velen tot bekering te brengen. De Heere Jezus ~~wordt door de Zijnen verworpen. En toch zijn er~~ die in Hem geloven. Vlees en bloed hebben u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader Die in de hemelen is. Zo luidt het onderwijs dat de discipelen ontvangen. Op de Pinksterdag zien we de kracht van de prediking van Petrus door de Heilige Geest. Er worden drieduizend mensen verslagen van hart, die gaan vragen: wat zullen wij doen, mannen broeders? Petrus komt met de oproep tot bekering.

Die oproep is nu ook nodig, maar die mag wel allereerst komen tot ons die onder het evangelie leven.

Steeds weer vinden we in Gods Woord de oproep tot bekering en als de Heere die roepstem gepaard doet gaan met de bediening van de Heilige Geest komt er de verslagenheid des harten en de belijdenis: wij hebben tegen de Heere gezondigd. Dat is de weg waarin de Heere zondaren zaligt. In die weg kan de Heere weer een opleving geven en het mag ons gebed wel zijn dat de Heere dat mocht willen geven uit vrije genade om de verdiensten van Christus door Zijn Heilige Geest.

De discipelen maakten ruzie met elkaar.

Het ging over de vraag wie van hen de meeste was. Toen de Heere Jezus was opgevaren en de Heilige Geest nog niet was uitgestort was de hele gemeente eendrachtig bijeen in bidden en smeken. We willen het hierbij laten.

We hebben dit niet geschreven uit lust tot kritiek, maar om een andere zijde naar voren te brengen, een weg die naar onze stellige overtuiging de voorgang heeft boven alle andere wegen die de mens uitdenkt om dichter bij elkaar te komen als het gaat om die 7000. In werkelijkheid zijn ze meer een dan uit de kerkelijke verdeeldheid zou moeten worden opgemaakt.

De Heere Jezus spreekt van die eenheid in het Hogepriesterlijk gebed.

En die eenheid in de Heere wordt ook ondervonden tussen hen die de Heere toebehooren, al zijn ze kerkelijk gescheiden, namelijk wanneer de Heere Zelf in het midden is.

Een enkele opmerking nog.

Op bladzijde 82 onderaan staat het jaartal 1989. Moet dat niet 1980 zijn?

Tenslotte: het boek telt 115 bladzijden en kost f 18,50.

B.

Plancius-college voor reformatorisch MDGO te Rotterdam

Naast de reeds bestaande school voor LBO gaat per 1 augustus 1991 de nieuwe school voor Middelbaar Dienstverlenings- en Gezondheidszorg-onderwijs (MDGO) van start.

De school verzorgt verschillende opleidingen. Het onderwijs is gebaseerd op de Bijbel, als Gods Woord en de reformatorische belijdenisgeschriften en is dan ook bedoeld voor die jonge mensen, die met hun ouders bewust kiezen voor reformatorisch onderwijs.

Er zijn toelatingsvoorwaarden.

Met iedere leerling wordt een intake-gesprek gehouden, waarin de mogelijkheden worden besproken.

Na afronding van een driejarige opleiding is doorstroming naar onder andere het hoger beroepsonderwijs (HBO) mogelijk.

Aanmeldingsformulieren zijn verkrijgbaar bij het onderstaande adres: Plancius-college, Postbus 55094, 3008 EB Rotterdam.

Inlichtingen: tel. 010-4801422.

Saldenuscollege voor MBO

Het college, dat uitgaat van de Vereniging voor Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag te Amersfoort, hoopt naast de bestaande opleidingen (agogisch werk en verzorging aan de sector d.g.o., de administratieve, commerciële en secretariële richting aan de sector economie, bouwkunde, werktuigbouwkunde en electrotechniek aan de sector techniek) D.V. per 01-09-1991 van start te gaan met een aantal nieuwe opleidingen.

Inlichtingen: Saldenus-college voor MBO, Utrechtseweg 230, 3818 ET Amersfoort, tel. 053-632149.

Voor de jeugd Nehemia 109

"In de inwijding nu van Jeruzalems muur zochten zij de Levieten uit al hunne plaatsen, dat zij hen te Jeruzalem brachten om de inwijding te doen met vreugde en met dankzeggingen en met gezang, cimbalen, luiten en met harpen".

Neh. 12:27 v.v.

Beste jongelui!

Hierboven staat dezelfde tekst als de vorige keer. Toen is er in datgene wat er geschreven is, eigenlijk met geen woord over deze tekst gesproken. Hoe komt dat, zal misschien deze of gene vragen. Dat komt, omdat al tikkende, de gedachten zich wel eens vermenigvuldigen. We hadden nog iets over dat geslachtsregister in ons hoofd, om het een en ander daarvan door te geven. Dit is wat uitgelopen, zodat we aan de bovengeschreven tekst de vorige keer niet toegekomen zijn. Ik hoop niet dat dit jullie in je gedachtengang zal gestoord hebben en dat het je nog tot nadenken zal hebben gestemd. Want hetgeen geschreven is, al ging het dan niet bepaald over de er boven geschreven tekst, was toch niet zinloos, doch, naar mijn gedachten zeer zinvol. En ik acht het nog de moeite waard dat er over nagedacht wordt en dat de nagedachtenis nog tot zegen zal mogen zijn. We zetten er dan nu maar een punt achter, om iets te gaan schrijven over vers 27.

Nadat de muur was gebouwd en de stad was bevolkt geworden, moest de muur worden ingewijd. Zo staat het boven de pericoop in mijn bijbel:

Inwijding van de stadsmuur.

De inwijding is een religieuze plechtigheid geweest. Jeruzalem, daar hebben we al meer op gewezen, wordt de "heilige stad" genoemd. Het is een naam die ons doet denken aan de Heilige God. Die deze stad vanouds tot Zijn woning had verkoren. Nehemia had deze stad, als een middel in

Gods hand, mogen herbouwen. Het was in een ongelooft korte tijd tot stand gekomen. Dat heeft Nehemia niet gezien als een prestatie van hem. Daar is hij voor bewaard gebleven. Dat wil ik wel even onderstrepen. Want hij was een mens van gelijke beweging gelijk alle anderen, ook al was hij een kind van God. En kinderen van God liggen er ook bloot voor, om als ze in de dienst van God iets hebben mogen verrichten, er mede in zichzelf te eindigen. Want de hoogmoed is elk mens van nature aangeboren. Denk maar aan David, die eens het volk heeft laten tellen, om te weten hoe "groot zijn rijk" toch eigenlijk wel was. Toen zat zijn eigen "ik" op de troon. Dat zelfde kom je ook tegen in het leven van Hiskia, die toch niet de eerste, de beste is geweest. Hij was een zeer Godvrezend mens, die al "zijn schatten" aan het gezantschap uit Babel heeft getoond. Wie zichzelf kent, zal weten dat Nebukadnezar niet zo ver bij hem vandaan woont. Jullie kennen hem hopelijk wel. Ja, zo mag ik het wel zeggen. Of liever, de nood dringt mij om het zo te zeggen. Want de praktijk leert mij steeds weer, dat de bijbelkennis niet zo geweldig is. Men weet van heel veel dingen heel veel, doch van de bijbel weet men dikwijls heel weinig. Er wordt ook weinig moeite voor gedaan, om de kennis omtrent God en Zijn Woord te vermeerderen. Dat is natuurlijk een kwalijke zaak, die ik toch wel even aan moet stippen. Overigens, de goeden niet te na gesproken. Gelukkig zijn er uitzonderingen. Doch die bevestigen dan alleen maar de regel. Ik weet natuurlijk wel, dat verstandelijke kennis omtrent God en Zijn Woord zonder meer niet zaligmakend is. Doch vergeet niet dat het zonder verstandelijke kennis ook niet gaat. En dat God de verstandelijke kennis wil gebruiken om het zaligmakende kennis te doen worden. Hij wil het verstand verlichten. Daar kun je nooit genoeg om vragen.

Over Nebukadnezar gesproken. Hij liep op het dak van zijn paleis en zeide: Is dit niet het grote Babel, dat "ik" gebouwd heb? Hij verhefde zichzelf. De ootmoed was hem geheel en al vreemd. En de hoogmoed ontsierde zijn leven. Hij is daarom ook door God gestraft geworden. Laten we daar ook op letten. Want de Heere ziet van ver met gramschap aan, de ijdele waan der trotse zielen. Terwijl hij toch, schoon oneindig hoog, op hen het oog slaat, die nederig knielen.

Voor de hoogmoed is Nehemia bewaard gebleven. Ik schrijf het expres zo, omdat alle verkeerdheden die een mens niet doet, te danken is aan Gods bewarende hand, daar toch elk mens van nature onbekwaam is tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Zien jullie het ook zo? En zo niet, vraag dan om de ontdekkende werking van de Heilige Geest, daar het wel zo is.

Nehemia heeft zijn opbouwwerk in het geloof verricht. Dat had hij van God gekregen. Want het geloof is een gave van God. En nu wil hij er mede in God eindigen. Dat hoort zo. Doen wij het ook zo? Al weer zo'n lastige vraag, mogelijk voor deze en gene. Misschien is het zelfs helemaal geen vraag. Dan is het nog des te erger. Want dan getuigt het er alleen maar van, dat we zo maar door leven en eigenlijk alles zonder God doen. Terwijl er toch in de bijbel staat: Zonder Mij kunt gij niets doen. Wat wordt daar in de werkelijkheid van het leven weinig bij geleefd. Namelijk dat wij in alles van God afhankelijk zijn. Nehemia kende dat leven, dat in alles van God afhankelijke leven. Dat is een zeer nabij leven. Daar getuigen de geboden van die we tijdens de werkzaamheden uit de mond van Nehemia steeds hebben vernomen.

Het werk dat met de hulp des Heeren volbracht was, moest nu ook de Heere gewijd worden, dat is aan de Heere opgedragen worden. Daarom worden de Levieten opgeroepen uit al hun plaatsen om ter gelegenheid van de inwijding van Jeruzalems muur ter plekke aanwezig te zijn. Vele Levieten woonden namelijk buiten de stad. We moeten van dat oproepen ons geen al te simpele voorstelling maken. Want men kende toen geen radio, waardoor belangrijke zaken in vijf minuten tijd de gehele wereld bekend zijn. Alles moest toen per "bode" worden bekend gemaakt. Die zie ik dan ook in gedachten uitgaan naar alle plaatsen buiten de stad. Zo kun je het in het vervolg lezen. En ze werden allemaal gesommeerd om naar Jeruzalem te komen, ter gelegenheid van de in-

wijding van de muur. Het waren niet alleen de Leviëten die naar Jeruzalem moesten komen, doch ook de Priesters die buiten de stad zich een woonplaats hadden verkoren. En de zangers. Het moest een heel groot volksfeest worden. Want men moest de nodige muziekinstrumenten meebrengen. De tekst spreekt van cimbalen, luiten en harpen. De inwijding moest geschieden met vreugde en met dankzeggingen en met gezang. Ja, zo moest het! Zo wilde God het en zo werd het door Nehemia verstaan, en ook gedaan.

Hij was zijn werk biddend met God begonnen en hij wilde nu dankzeggend aan God, zijn werk afsluiten.

Wanneer ik dat zo schrijf, denk ik tegelijkertijd weer aan onze bid- en dankdagen. Daar weten jullie wel het een en ander van. Of raakt dat ook al weer uit de tijd? Helaas bij velen wel. Gelukkig zijn er nog kerken waar die dagen in ere gehouden worden. Men vraagt dan aan het begin van het seizoen een zegen over alle arbeid die staat verricht te worden om aan het einde van het seizoen de Heere dank te zeggen voor alles wat hij gegeven heeft. Dat is een goede zaak. Dat is een bijbelse zaak. Het is geen oud testamentische zaak. Het staat ook in het nieuwe testament: Bidt zonder ophouden! en: dankt God in alles!

Dat moet natuurlijk geen vormelijke gelegenheid zijn. Doch een hartezaak. Dat het bij Nehemia een hartezaak geweest is, daar twijfel ik niet aan. Of het dat ook bij het gehele volk geweest is, daar durf ik geen oordeel over uit te spreken. De Heere ziet het hart aan. Dat was toen zo en dat is nu nog zo.

Dat de inwijding geschiedde met vreugde en met dankzeggingen en met gezang, moet natuurlijk niet op een wereldse wijze worden ingevuld. Want de wereld kent ook haar volksfeesten. Dan wordt er ook vreugde bedreven, dan worden er ook dankzeggingen gedaan. Dan wordt er ook muziek gemaakt en gezongen. Hoe er dat dan naar toe gaat, behoef ik niet met zoveel woorden te zeggen. Een ieder die niet met zijn ogen in zijn zak loopt en met toegestopte oren door de wereld gaat, kan het weten. Want de vreugde die de wereld bedrijft is een ijdele vreugde. En de dankzeggingen die gedaan worden richten zich naar het adres van de mensen. De naam van God wordt niet meer genoemd. En de muziek die men maakt is niet ter ere van God. Het is al ijdele vreugd in des bozen tent. Zo staat het heel kernachtig in Psalm 84. De massa loopt dan de benen uit het lijf om al die festiviteiten mee te maken. Grote mensen, kleine kinderen, alles holt achter de ijdelheid aan. Ik hoop niet dat dit van jullie gezegd moet worden. Ik hoop wel dat jullie leven vertolkt ligt in datgene wat ook in het reeds genoemde psalmvers gezegd wordt: "Eén dag in Uwe voorhoven is mij beter dan duizend elders!". Want daar openbaart de Heere zich. Hij deed dat in de dagen van Nehemia in Jeruzalem, in de tempel. Hij doet dat nu in de kerk door Zijn Woord. Gaat jullie hart daarnaar uit? Gelukkig als je deze vraag eerlijk bevestigend mag beantwoorden. Dan zit niet jij op de troon, doch dan krijgt de Heere de eer. Hij is ook alleen waard die te ontvangen. God neige ons aller hart tot Zijn vreze.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Dagboeken

Uitgaven van J.J. Groen en Zoon - Leiden

1. Honigdroppels. Er is een scheurkalender voor 1991 onder deze naam. Dezelfde kalender wordt ook in boekvorm uitgegeven. Op deze wijze hebben we dus een dagboekje. Op de ene zijde van elk blaadje vinden we een korte meditatie en op de achterzijde een (vervolg) verhaal of een andere vrije bijdrage. Wie de meditaties schrijven is onbekend. Maar deze kalender heeft een goede naam en die wordt in deze nieuwe jaargang behouden. Voorzover we de meditaties gelezen hebben en dus kunnen oordelen, horen we hier een Schriftuurlijk geluid. Daarom kunnen we deze kalender in boekvorm aanbevelen. De prijs is f. 14,95. De kalender met schild kost evenveel.
2. Voor hart en huis. Bijbels dagboek 1991. Dit

dagboek is ook onder ons bekend. De medewerkers zijn de predikanten D.J. Budding, Elspeet, A. van Heteren, Werkendam, A. Rietdijk, Moerkapelle en G.S.A. de Knecht, Putten. De samensteller, ds. De Knecht, zegt in een Ten geleide o.a.

"In een tijd van verwildering waarin ons op godsdienstig terrein zoveel wordt geboden dat niet in overeenstemming is met Gods Woord, is het van uitermate groot belang dat wij en onze kinderen worden onderwezen in de leer die is naar de Godzaligheid. Met name geldt dit ook voor onze kinderen, opdat er dadelijk niet een geslacht gaat opgroeien, dat misschien nog wel de klanken enigszins kent, maar van de weg des heils zelf niets weet. Ook niet weet, hoe de Heere Zijn volk leidt. Om die reden hebben dan ook alle medewerkers geprobeerd op een Schriftuurlijke bevindelijke manier het een en ander van de weg die God met Zijn volk gaat tot uiting te brengen in de stukjes. Van harte hoop ik, dat zeer velen dit boekje dan ook ter hand zullen nemen en de overdenkingen met zegen zullen lezen".

We willen ons daarbij aansluiten en het boekje van harte bij onze lezers aanbevelen. De wijze van uitgave is gelijk gebleven.

Het boekje kost f. 10,95.

B.

Boekbespreking

De wachters op de muren door ds. T.W. van Bennekom

Uitgeverij J.J. Groen en Zoon - Leiden

De schrijver vat dit boek als Hervormd predikant te Goes. Hij studeerde in 1989 bij prof. dr. F.R.J. Knetsch af op bovengenoemd onderwerp.

In dit boek beschrijft hij: de opkomst van het nationaal-socialisme en de gereformeerde gezindte 1932-1940. Achtereenvolgens komen de volgende hoofdstukken: 1. Inleiding, 2. Invloeden die bijdroegen tot het ontstaan van het nationaal-socialisme in Duitsland, 3. Ontwikkelingen binnen het nationaal-socialisme, 4. De plaats van Israël in het racisme en anti-semitisme, 5. Reacties van de Duitse kerken op de politieke ontwikkelingen, 6. Karl Barth, 7. Martin Niemöller, 8. De N.S.B., 9. Eindconclusies.

Ds. van Bennekom zegt in een Woord vooraf o.a. "Bij het lezen van dit boek zult u merken, dat er dingen beschreven worden waar wij nu niet positief meer tegenover staan. Dit boek is echter niet in de eerste plaats geschreven om te oordelen, laat staan te veroordelen, maar vooral om ons te laten zien dat ook nu kerk, politiek en publiek leven alles met elkaar te maken hebben. Onze gedachten op dit terrein moeten wij toetsen aan Gods Woord. Het is onze wens dat deze studie tot een bezinning en overweging van ons bestaan in deze huidige wereld mag leiden. Dit boek is een bewerking van mijn doctoraalscriptie in de vaderlandse kerkgeschiedenis".

Er komen in het boek personen voor die ouderen onder ons gekend hebben. Dat zijn zij die de oorlogsjaren en de jaren die daaraan voorafgingen hebben meegemaakt, van dichtbij of op een afstand. Dit boek brengt veel uit die dagen weer onder de aandacht. De schrijver heeft zich heel wat moeite getroost om verschillende kerkelijke periodieken uit die jaren door te nemen. In het algemeen kwam de kerkelijke pers positief naar voren, al laat ds. van Bennekom duidelijk uitkomen dat bepaalde personen een standpunt gingen innemen dat fout was. De schrijver is mild in zijn oordeel. We staan nu achter de feiten en indertijd stonden de vooraanstaande figuren er voor of er midden in.

Het zal velen verblijden dat deze studie in druk verschenen is. Het is een boek dat veler belangstelling waard is.

Het boek telt 165 bladzijden en kost f. 29,50.

B.

Homofilie en de christelijke gemeente, ervaringen, pastoraat en hulpverlening
Uitgeverij J.J. Groen en Zoon - Leiden

Dit boek is verschenen in de serie *Praktisch en*

Pastoraal, onder redactie van G. van den Berg, directeur NPV, ds. A. Elshout, vice-voorzitter GPZ, drs. A.A. Teeuw, verpleeghuisarts en dr. J. van der Wal, directeur Gliagg "De Poort".

De uitgave is voortgekomen uit een bezinningsdag die de Gliagg "De Poort" in het voorjaar van 1990 organiseerde. Het boek bevat een *Voorwoord*, dat we graag grotendeels zouden willen overnemen, omdat het een belangrijke inleiding geeft op de inhoud van het boek, maar dat vraagt te veel ruimte. We moeten volstaan met het vermelden van de verschillende bijdragen.

1. Een briefwisseling tussen Leendert en Maarten
2. Psychologische aspecten van homoseksualiteit door ds. P.M. Wagenaar
3. Bijbelse en ethische overwegingen inzake homoseksualiteit door dr. J. Hoek
4. Pastoraat aan homofielen door ds. R. van Kooten
5. Alleen maar verliezers, van een ongenoemde vrouw
6. Een plaats voor gemeenteleden van hetzelfde geloof door J. Jansen
7. "Homofobie" en het contact met iemand die homoseksueel is door ds. P.J. Verhagen
8. De Praktijk van hulpverlening en begeleiding door J. van der Sluis
9. Epiloog door ds. T.E. Molenaar en dr. J. van der Wal.

Tussen de tekst zijn enkele gedichten opgenomen en na de bijdragen volgen: Hulpverleningsadressen, Literatuur en Personalia. Het boek getuigt van veel begrip voor hen over wie het in dit boek gaat en dat is natuurlijk van grote betekenis. Daardoor wordt begrip gekweekt bij hen die het lezen. Wel dreigt het gevaar dat we de homofilie te veel als een apart gegeven zien, zonder oog te hebben voor de gevallen staat van ons allen, waardoor alle mensen onderworpen zijn aan allerlei ellende, ja aan de verdoemenis zelf, en nodig hebben door de Geest Gods wedergeboren te worden. Dit moet niet alleen bij hulpverlening aan homofielen, maar bij alle arbeid aan zondaren voor ogen staan.

Het boek telt 112 bladzijden en kost f. 18,50.

B.

De Rijkdom van Christus' komst door Ds. A.J. van Zuijlekom

Uitgeverij Van Wijnen, postbus 172, 8800 A.D., Franeker

Het gaat om een serie van 6 deeltjes, waarin de schrijver wil laten zien, wat het oude belijdenisgeschrift ons nog te zeggen heeft. De boekjes willen de lezers rechtstreeks aanspreken. De gehele inhoud van de catechismus komt aan de orde.

De serie bestaat uit de volgende deeltjes:

1. De rijkdom van Gods Vaderzorg, zondag 1-10,
2. De rijkdom van Christus' komst, zondag 11-19,
3. De rijkdom van de Heilige Geest en het nieuwe leven, zondag 20-24 en 32-33,
4. De rijkdom van preek, doop en avondmaal, zondag 25-31,
5. De rijkdom van de wet, zondag 34-44,
6. De rijkdom van het gebed, zondag 45-52.

We ontvingen het tweede deel ter beoordeling. Met veel belangstelling hebben we het gelezen. De schrijver weet de dingen eenvoudig en mooi te zeggen. We willen eraan toevoegen, dat hij veel goede dingen zegt, waarin we het hartelijk met hem eens zijn. Wanneer het echter gaat om het uitgangspunt van de schrijver, dan zijn wij het niet met hem eens en daarom komt er ook veel in het boekje voor wat we niet kunnen onderstrepen. Dit raakt de vraag, hoe we de gemeente, hoe we de jeugd zien. De schrijver gaat er zonder meer van uit dat we te maken hebben met mensen die het ware geloof deelachtig zijn. Dat vinden we in het hele boekje terug. Ons uitgangspunt is heel anders. We kunnen nooit genoeg benadrukken, dat wij allen zondaar zijn en levendgemaakt moeten worden, dat we de wederbarende genade van de Heilige Geest nodig hebben. Zonder de werking van de Heilige Geest blijft een mens dood in zonden en misdaden en gaat hij voor eeuwig verloren. Dit moet ons worden voorgehouden opdat

we zouden gaan zoeken de vernieuwing van hart en leven door de Heilige Geest. Ons bezwaar raakt dus in hoofdzaak het uitgangspunt van de schrijver.

Het boekje telt 113 bladzijden en kost als paperback f 19,-; voor abonnees op de reeks De rijkdom van de Heidelbergse Catechismus is de prijs f 16,50.

De schrijver is gereformeerd (vrijgemaakt) predikant te Goes.

B.

De zonde tegen de Heilige Geest door Ds. D. Rietdijk

Uitgeverij De Groot Goudriaan - Kampen

Dit boekje is verschenen in de serie *Pasmunt*, die vanuit de schatten van de Reformatie richting wil geven aan geloof en leven voor mensen van nu. De redactie van *Pasmunt* wordt gevormd door prof. dr. W. van 't Spijker, dr. W. Balke, drs. L. van Driel en drs. K. Exalto.

De schrijver van dit boekje is predikant van de Gereformeerde Gemeente te Moerkapelle. Hij zegt in zijn *inleiding* het volgende:

"Elke predikant of ouderling ontmoet in zijn pastorale praktijk vragen over de zonde tegen de Heilige Geest. Wat is de zonde tegen de Heilige Geest; hoe komt iemand daar toe; is die zonde echt onvergeeflijk?

Op huisbezoek, maar ook tijdens catechisatie-uren worden deze vragen gesteld, soms uit belangstelling, maar vaker dan wij denken soms, vanuit een innerlijke betrokkenheid.

Vreest men de zonde te hebben begaan?

Of zijn jongeren bang dat ze deze zonde zullen bedrijven? Er wordt in ieder geval mee geworsteld.

Veel van deze angsten en worstelingen zijn te wijten aan onkunde. Men weet niet wat de aard van deze zonde is.

Dit boekje wil een poging aanwenden om de onkunde aangaande deze geheimzinnige zonde wat weg te nemen. Daarmee hoop ik tegelijkertijd een drievoudig doel na te streven.

Het geschrevene wil uitleg geven. Het wil een waarschuwing zijn voor het bedrijven van deze zonde, maar ook bemoediging voor allen, die aangevochten worden met de gedachte, dat zij deze zonde hebben bedreven en daaronder gebukt gaan. En in de derde plaats hoopt de schrijver de predikanten, ouderlingen en hulpverleners een helpende hand te bieden in het soms zo moeilijke werk van het pastoraat aan gezonden en zieken.

De Heere moge door Zijn genade dit pogen zegenen door Zijn Heilige Geest". Tot zover ds. Rietdijk. We behoeven hier niets aan toe te voegen, maar willen het boekje van harte aanbevelen. Vooral voor hen die ermee aangevallen worden, dat zij de zonde tegen de Heilige Geest bedreven hebben kan het tot zegen zijn, wanneer zij dit pastorale boekje lezen en de goede raadgevingen ter harte nemen.

Het boekje telt 75 bladzijden en kost f12,90.

B.

Volgt hun geloof na door ds. A. Hofman B.V. Uitgeverij "De Banier" - Utrecht

Dit boek van 86 bladzijden bevat "een verhandelen" over het leven van 18 bijbelheiligen in twintig overdenkingen.

De schrijver zegt in zijn Ten geleide o.a. het volgende:

"Het werkje is geschreven voor mensen van elke leeftijd.

De bedoeling is om meer kennis te vergaren over het leven van de bijbelheiligen. De opzet is dat ook onze jonge mensen het lezen. Het vak 'Godsdienst', vooral ook op de scholen, komt hoe langer hoe meer in discrediet. Hoofdzaak is dat de Heere Zijn zegen moge gebieden over deze laatste pennevrucht van mijn hand, tenminste wat boeken betreft. Ik heb het boekje tijdens mijn ziekte thuis en in het ziekenhuis geschreven. Gedurig heb ik mogen hopen, dat hetgeen ik schreef tot troost was voor een ellendig en arm volk".

De overdenkingen gaan over personen uit het

Oude en uit het Nieuwe Testament. We noemen enkele namen: Noach, Kaleb, Elia, Eliza, Jona, Petrus, Maria Magdalena, de Kananese vrouw. De stukjes zijn eenvoudig geschreven en spreken aan. Dit bleek me al toen iemand het boek bij me zag liggen en er in ging lezen en later zei: dit is een mooi boekje. Dat zegt genoeg.

Een enkele opmerking willen we maken. Op bladzijde 25/26 lezen we: Eliza heeft nog de tijd om twee delen van de Geest die op Elia is te begeren. Het zou goed geweest zijn, wanneer de schrijver ook een verklaring van deze uitdrukking had gegeven.

Het boek kost gebonden f 16,75.

B.

N.B.

De schrijver is op 10 november 1990 de eeuwige rust ingegaan.

B.

VEILIG VERMAGEREN!

Onze VERMAGERINGSKRUIDEN zijn vetverminderend, licht laxerend en iets vochtafdrijvend. De pondjes vliegen er niet af; het gaat geleidelijk, maar wel zeker en verantwoord!

Maandkuur kruiden f. 15,-, tabletten f. 22,50

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5 - 2011 WL Haarlem
Telefoon 023 - 312882, b.g.g. 023 - 324606

STEUN GLIAGG DE POORT

voor gespecialiseerde psychosociale hulp aan jeugdigen en volwassenen.

een verantwoord alternatief voor de RIAGG's met vestigingen in Amersfoort, Goes, Schiedam en Zwolle. De sterke toename van het aantal hulpvragen veroorzaakt onverantwoord lange wachtlijsten en zelfs patiëntenstop. En dat terwijl de hulp zo dringend noodzakelijk is!

is verantwoorde hulpverlening U waard!

Maak uw gift over op giro 3971975

Ln.v. GLIAGG DE POORT - SCHIEDAM - TEL. 010-4261081

BIJBEL nodig?

De GBS levert uit voorraad betaalbare Bijbels in de vertrouwde Statenvertaling. In de loop van de jaren hebben wij steeds nieuwe uitvoeringen in ons leveringspakket opgenomen. Aan de kwaliteit van het papier en het bindwerk is veel zorg besteed.

Huisbijbels

kunnen wij leveren vanaf **f 57,50** en **Zakbijbels** vanaf **f 48,50**

Vraag uw boekhandel naar onze uitgaven. Een catalogus met al onze uitgaven kunt u portvrij aanvragen bij:

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18. 3300 WB DORDRECHT

Over weinig zijt gij getrouwd geweest, over veel zal ik u zetten; Ga in, in de vreugde uws Heeren.

Matth. 25 : 21b.

De kerkeraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Alphen a.d. Rijn geeft met leedwezen kennis van het overlijden van haar mede-amtsbroeder

JOHANNES VAN DER LEE

op de leeftijd van 90 jaar.

Hij heeft sinds februari 1923 met de hem geschonken gaven de gemeente eerst als diaken daarna als ouderling mogen dienen.

De Heere trooste zijn kinderen en kleinkinderen in dit verlies en heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkeraad:
ds. L. W. v.d. Meij, praeses
A. Beukers, scriba

Alphen aan den Rijn,
19 november 1990.

TE KOOP

Predikaties van Prof. Wisse, Prof. v.d. Schuit, Ds. N. de Jong, Ds. F. Bakker, Ds. H. van Leeuwen, Ds. J. Tamminga, Ds. J. v.d. Vlies, Ds. W.F. Lamen, Ds. M.S. Roos, Ds. M. Baart, Ds. K.G. van Smeden, Ds. M. Geleynse, Ds. J. van Doorn, Ds. S. van der Molen, Ds. C. Smits.
En andere predikanten.

Te bevragen bij:

P. van Leeuwen

Noorderpalen 16, 8321 CN Urk
Tel. 05277 - 2462.

NIEUWE ONTROERENDE

KERSTVERTELLINGEN

Voor oud en jong. Rijk van inhoud, eenvoudig verteld. Door dhr. Meulmeester.

Cassette A: Op zoek naar hun moeder, De kleine sneeuwruimer, Als de klokken luiden.

Cassette B: voor de ouderen. Een dwalend schaap. Een God van wonderen.

Prijs A en B samen f 13,- excl.

Tevens weer nieuwe vertellingen voor u geschreven om voor te lezen. Blinde Jozef, Verbannen, Het laatste Kerstfeest, f 10,- excl.

MEULMEESTER

Bereklaauwerf 28, 4341 KJ Arnhem, tel. 01182-1696 of 2859.

Vakantie op Texel

Gezelligheid, rust, activiteit, ontspanning... U vindt het allemaal op "De Verrassing". Bel ons nu en reserveer een bungalow of stacaravan, voor uw vakantie in eigen sfeer. Inlichtingen: 02220-18391

vakantiecentrum
De Verrassing
Oosterend, Texel

Lelystad

Reformatorische School Timotheüs te Lelystad

Het bestuur van de vereniging voor Christelijk onderwijs op Reformatorische grondslag in West-Friesland en Flevoland te Lelystad vraagt een

GROEPSLEERKRACHT

- die de grondslag en de doelstelling van de vereniging van harte onderschrijft.
- het betreft een volledige formatieplaats
- groepsindeling wordt in onderling overleg vastgesteld
- datum van indiensttreding m.i.v. het nieuwe cursusjaar of zo mogelijk eerder

Inlichtingen worden verstrekt door de directeur, dhr. G.P. den Breejen, tel. 03200-47917 (school) of 03200-47399 (thuis).

Sollicitaties binnen 10 dagen te richten aan de voorzitter van het bestuur, dhr. C. Kruk, Postbus 104, 1600 AC Enkhuizen.